

Utnyttjande av kommunstyrelsens rätt att ta ett ärende till behandling - beslut av finska nämnden för fostran och utbildning 29.10.2024 § 56: Avstående från det idrottsbetonade Urhea-konceptet i de övre årskurserna och utvecklingsåtgärder för ökning av motion
Kommunstyrelsen 25.11.2024
793/12.00.01/2024

Beredare Administrativ sakkunnig Gunnel Ekström,
fornamn.efternamn@kirkkonummi.fi, tfn 09 29671 (växel)

Beslutsförslag Kommundirektör Virpi Sailas

Kommunstyrelsen beslutar

1
remittera ärendet till finska nämnden för fostran och utbildning för ny beredning

2
justera protokollet för denna paragrafs del vid sammanträdet.

Behandling

Beslut

För kännedom

Redogörelse Kommunstyrelsen beslutade vid sitta sammanträde 11.11.2024 § 368 använda sin övertagningsrätt gällande beslutet av finska nämnden för fostran och utbildning 29.10.2024 § 56.

Beslutshistoria

Finska nämnden för fostran och utbildning 29.10.2024 § 56
793/12.00.01/2024

Beredare Utbildningsdirektör Astrid Kauber, utbildningschef Ulrika Willför-Nyman,
fornamn.efternamn@kirkkonummi.fi

Beslutsförslag Bildningsdirektör Eeva-Kaisa Ikonen

Finska nämnden för fostran och utbildning beslutar

1
Ingen ny ansökan till idrottslinjen årskurs 7 genomförs för läsåret 2025–2026. De nuvarande idrottslinjerna fortsätter läsåret 2025–2026 (årskurserna 8 och 9) och 2026–2027 (årskurs 9).

2
Man avstår från Urhea-konceptet, men alla enhetsskolor fortsätter verksamheten som idrottsnärskolor: varje närskola erbjuder tillräcklig mängd mångsidiga tillvalskurser i gymnastik och dessutom stöder man motion i skolorna genom bland annat morgonmotionsklubbar, motionsraster och -temadagar, i vilka man uppmantrar alla elever att delta

3

Varje enhetsskola bygger upp en helhet av tillvalsämnen inom gymnastik för eleverna i årskurserna 7–9 och när eleverna väljer den betonar de läroämnet gymnastik i sina högstadiestudier. Samtidigt ser skolorna till att tillvalsämnena inom gymnastik erbjuds alla intresserade.

4

Förutsättningarna för en aktiv livsstil för barn och unga utvecklas i samarbete med övriga aktörer i kommunen i enlighet med målen i Kyrksläotts kommunstrategi och planen för barns och ungas välfärd.

Beslut

Finska nämnden för fostran och utbildning beslutade enligt beslutsförslaget.

Redogörelse

Kyrksläotts kommuns fullmäktige lämnade 3.2.2020 en fullmäktigemotion om att inleda idrottsbetonad undervisning i Kyrkslätt och ansluta den till Urhea-nätverket. I svaret på fullmäktigemotionen konstaterades att en egentlig idrottsbetonad undervisningsklass till vilken man skulle söka genom ett nationellt lämplighetstest inte ger mervärde för den efterfrågan som finns i skolornas vardag. Utbildningstjänsternas och rektorernas gemensamma synpunkt var att det istället för idrottsbetoning vore viktigt att i områdets alla skolor med högre årskurser genomföra verksamhet enligt principen för idrottsnärskola, så att eleverna i kommunen skulle ha jämlika möjligheter till idrott. Kyrksläotts kommunfullmäktige godkände 21.9.2020 § 73 svaret på fullmäktigemotion 2/2020 om inledande av idrottsbetonad undervisning i Kyrkslätt.

Principerna för antagning till idrottslinjen och förverkligandet av undervisningen på linjen i enhetsskolorna inom den grundläggande utbildningen i Kyrkslätt fr.o.m. 1.8.2021 godkändes i finska förskoleverksamhets- och utbildningsnämnden (10.3.2021 § 12) och i svenska förskoleverksamhets- och utbildningsnämnden (17.3.2021 § 13). Man beslutade genomföra idrottslinjen som en hybridmodell emellan idrottslinje och idrottsnärskola i alla enhetsskolor i kommunen. Man gjorde upp ansökningskriterier för idrottslinjen. En elev som söker sig till idrottslinjen kan bli antagen endast till idrottslinjen i sin egen närskola.

I samma handling konstaterades att man i genomförandet av idrottsbetoningen gör samarbete med Finlands idrottsakademis Urhea-program. En elev som antagits till idrottslinjen deltar i tillvalsämneskursen Kasva Urheilijaksi ("Utvecklas till idrottare") i de högre årskurserna, om inte studierna i det andra långa främmande språket eller annat bindande valfritt läroämne hindrar deltagande i kursen på grund av läsordningsorsaker. Studieinnehållet i Kasva Urheilijaksi genomförs i den finskspråkiga undervisningen i årskurs 7 som en tillvalskurs med en årsveckotimme och i årskurserna 8 och 9 som en två årsveckotimmar lång kurs i samband med tillval i konst- och färdighetsämnena. Studieinnehållet i Kasva Urheilijaksi genomförs i den svenskspråkiga undervisningen i årskurserna 7 och 9 som en tillvalskurs med två årsveckotimmar och i årskurs 8 som en kurs med en årsveckotimme i samband med tillval i konst- och färdighetsämnena.

Utöver tillvalsämnet Kasva Urheilijaksi kan eleven välja de tillvalskurser i gymnastik som skolan erbjuder. Urhea-programmet i de högre årskurserna omfattar också träningar i fysik eller gren i samband med skoldagen på

tisdagsmorgnar och onsdagseftermiddagar. Man planerade tillsammans med idrottsföreningarna i Kyrkslätt bygga upp en lösning för Kyrkslätt på försöksbasis. I handlingen konstaterades ändå att eftersom det ännu fanns osäkerheter med de lokala idrottsföreningarnas möjligheter att delta i ordnandet av morgonträningar eller gemensamma träningar, ska allmänna träningar på tisdagsmorgnar möjliggöras så att alla som valt idrottslinjen kan delta i morgonens allmänna träningar/fysikträningar. Därför kan man vara tvungen att ordna verksamheten även som till exempel klubbverksamhet i skolan med skolans egna gymnastiklärare.

Idrottslinjens antagningsprinciper

I ansökningsskedet ska varje elev som söker sig till idrottslinjen fylla i en egen motiverad ansökan till idrottslinjen. Till ansökningsblanketten bifogas också vårdnadshavarnas samtycke och förbindande underskrift. Den sökande ska dessutom lämna in ett utlåtande av idrottsföreningen eller träningen om den sökandes engagemang. Den sökande ska ha minst vitsordet 9 i gymnastik (finska nämnden för fostran och utbildning 10.10.2023 § 38 och svenska nämnden för fostran och utbildning 24.10.2023 § 39). Eleven som antagits till idrottslinjen undertecknar Idrottsakademins idrottaravtal.

Motiveringar för att avstå från Urhea-konceptet inom idrottsbetoningen i de högre årskurserna

Man kom överens om att principerna för antagning till idrottslinjen och förverkligandet av undervisningen på linjen i enhetsskolorna inom den grundläggande utbildningen i Kyrkslätt fr.o.m. 1.8.2021 var på försöksbasis så att man utvecklar principerna och modellerna för genomförande av ansökan samt utvärderar eventuella ändringsbehov och bearbetar dem på basis av erfarenhet. Utbildningstjänsterna tillsammans med rektorerna för enhetsskolorna utvärderade genomförandemodellerna och ansökningsprinciperna för idrottslinjen vid sitt sammanträde 26.9.2024. Sammanrådets gemensamma ställning var att den nuvarande verksamhetsformen inte betjänar unga som idrottare målinriktat och erbjuder å andra sidan inte tillräckligt med stöd och uppmuntran för unga som rör på sig mindre.

Ett mål i Kyrkslätt kommuns plan för barns och ungas välfärd är att utöka den fysiska aktiviteten i barns och ungas vardag så att man i skolorna ökar den aktiva rastverksamheten och genomför mångsidig gymnastikundervisning i enlighet med läroplanen. Ursprungligen var syftet att genomföra idrottslinjernas träningar på tisdagsmorgnar i de lokala idrottsföreningarnas regi. Det här blev inte av eftersom föreningarna som är verksamma i området har väldigt få fast anställda. Föreningsaktörerna är i regel frivilliga och har dagsarbete på annat håll, så det har varit en utmaning att hitta samarbetspartners till morgonens fysikträningar. Skolornas gymnastiklärare har svarat för fysikträningarna på tisdagsmorgnar och idrottslinjens elever har deltagit i dem. Behoven av fysikträning har ändå varit olika för dem som antagits till idrottslinjen. Därför har de allmänna träningarna som gymnastikläraren ordnat inte visat sig vara ändamålsenliga eller motiverande för eleverna vid idrottslinjen. Samtidigt har det inte varit möjligt att erbjuda motsvarande morgonmotionsklubb för unga som motionerar lite.

Resurseringen av idrottsbetoningen har tagit upp timresurser av den övriga undervisningen. Eleverna som studerar på betoningssklasserna är i ojämförbar ställning jämfört med de övriga eleverna, eftersom grupperingen

i betonad undervisning omfattar studier på tillvalskurser i gymnastik i alla högre årskurser. På så sätt har elever som rör på sig mindre inte nödvändigtvis fått välja gymnastik som tillvalsämne, då kurserna fylls av elever vid idrottslinjen. Om det funnits platser på kurserna har det varit utmanande att ordna undervisningen så att den tjänar alla, då elevernas nivåskillnader och behov är olika.

Den nuvarande modellen stöder inte på bästa möjliga sätt unga som idrottar målinriktat. Träningarna i den egna idrottsgrenen är nödvändigtvis inte alltid på tisdagsmorgnar och onsdagar, men det nuvarande arrangemanget förlänger skoldagarna andra vardagar och försvårar på sätt deras deltagande i träningar i sin egen idrottsgren. Många målinriktat idrottande unga deltar i träningar i Esbo och Grankulla, så man måste reservera tid även för resor. Till exempel hinner de inte delta i träningar tisdagsmorgnar i den egna föreningen i Esbo, eftersom tiden som reserverats i läsordningen inte räcker för resor tillbaka till nästa lektion i Kyrkslätt. Att flytta starten på skoldagen till en senare tidpunkt leder igen till att de övriga skoldagarna blir oskäligt långa.

Enligt 35 § i lagen om grundläggande utbildning ska en elev delta i den utbildning som stadgats enligt lagen, om eleven inte av särskilda skäl tillfälligt har fått befrielse. Om en elev har anmälts till utbildningsanordnarens skola, ska hen delta regelbundet i undervisningen. Rektorn kan tillfälligt bevilja befrielse på grund av exempelvis deltagande i ett träningsläger och/eller tävlingar. Man kommer överens om dessa arrangemang i skolorna från individ till individ tillsammans med den målinriktat idrottande unga och hans familj.

En målinriktat idrottande ung kan alltså enligt lagen inte beviljas regelbundet återkommande tillstånd att frånvara från undervisningen på grund av idrottsträningar. Om den målinriktade idrottshobbyn fordrar regelbunden frånvaro, har eleven i alla fall möjlighet att övergå till årskursintegrerad undervisning. För elever som deltar i årskursintegrerad undervisning utarbetas ett eget studieprogram enligt vilket undervisningen genomförs. Undervisningen i olika ämnen kan delas upp eller koncentreras till olika årskurser, så länge minimitimantalet enligt timfördelningen uppfylls vid övergångsskeden i timfördelningsförordningen, såsom när årskurs 9 går ut. Också det med förordningen om grundläggande utbildning förenliga genomsnittliga årliga minimitimantalet ska uppfyllas i varje årskurs (t.ex. årskurs 7 och 8 i genomsnitt minst 29 och i årskurs 9 i genomsnitt minst 30 timmar per arbetsvecka). Inom årskursintegrerad undervisning antecknas i terminsbetyget prestationerna för läsåret i fråga och ett omnämnande om att eleven studerar enligt sitt eget studieprogram enligt förordningen om grundläggande utbildning. Studieprogrammet kan fogas till betyget.

Dessutom har en elev som studerar vid idrottslinjen i nuläget begränsad möjlighet att välja andra tillvalskurser jämfört med de möjligheter en elev vid den allmänna linjen har. Till exempel en elev vid idrottslinjen som studerar ett A2-språk kan under hela högstadiet välja endast en årsveckotimme tillvalsämne i årskurs nio.

Den nuvarande verksamhetsmodellen har varit en utmaning också när det gäller att söka till idrottslinjen. I allmänhet har idrottslinjen ett begränsat antal elevplatser och man söker till linjen genom lämplighetstest. Det andra alternativet är den så kallade principen med idrottsnärskola där alla elever i årskurserna 7–9 har möjlighet att anmäla sig till Urhea-verksamheten i sin egen närskola. I Kyrkslätt ordnas idrottsbetoning med principen om

idrottsnärskola, men man ska ändå söka till idrottslinjen. Elevantagningen genomförs enligt vissa, tidigare nämnda sökkriterier.

Det har gjorts begäran om omprövning av antagningen till idrottslinjen hos regionförvaltningsverket. Regionförvaltningsverket konstaterar att det är problematiskt att använda gymnastikvitsord som antagningskriterium. Enligt 28 § 2 mom. i lagen om grundläggande utbildning kan utbildningsanordnaren besluta om antagningsgrunder som tillämpas i andrahandsansökan, men man ska kunna tillämpa dem enhetligt. Kyrksläotts urvalskriterium om att använda gymnastikvitsordet i årskurs 6 kan direkt inverka på att eleverna i verkligheten inte är jämställda i antagningen. Man kan inte söka ändring i lärarens mellanbedömning i läroämnet (s.k. julbetyget).

Eftersom man på ovan nämnda grunder inte kan garantera likabehandling av de sökande vid användning av vitsordet för ett läroämne, anser regionförvaltningsverket att de antagningsgrunder som Kyrksläotts kommun beslutat om för idrottslinjen strider mot likställighetsprincipen och 28 § 2 mom. i lagen om grundläggande utbildning. Enligt regionförvaltningsverkets uppfattning leder antagning av elever på basis av urvalsprov till jämlikare och öppnande antagningsförfarande. Det här innebär att kommunen måste övergå antingen till idrottsbetoning med lämplighetstest eller alternativt till idrottsnärskola, där varje elev i årskurserna 7–9 har möjlighet att anmäla sig i sin egen närskola.

Slutsatser

Idrottsbetoning enligt Urhea-modellen i de högre årskurserna i Kyrkslätt har inte förverkligats enligt de ursprungliga planerna. Idrottslinjen klarar inte av att stöda målinriktat idrottande ungas utveckling på ett tillräckligt sätt, och å andra sidan kan genomförandet av betoningen ha minskat övriga elevers möjlighet att välja gymnastikkurser i sina egna högstadiestudier. Regionförvaltningsverket har i sitt utlåtande konstaterat att Kyrksläotts kommuns ansökningskriterium strider mot diskrimineringslagen, och att kommunen bör övergå antingen till omfattande lämplighetstest eller avstå från ansökningsförfarandet. Införandet av lämplighetstest skulle inte lösa ovan nämnda utmaningar i genomförandet av idrottslinjen. Utmaningarna gäller bland annat elevernas möjlighet att anknyta föreningens träningar till en del av skoldagen, genomförandet av föreningssamarbete och övriga högstadieelevers möjlighet att välja idrottskurser som tillvalsämne. Dessutom är det viktigt att beakta olika språkgruppers jämlika möjlighet till tillvalsämnen (inklusive idrottsbetoning) under högstadiet.

På dessa grunder föreslås att den finskspråkiga och den svenskspråkiga grundläggande utbildningen i Kyrksläotts kommun avstår från Urhea-konceptet och högstadiernas idrottslinje från och med 1.8.2025.

Ändringen genomförs enligt följande:

- Ingen ny ansökan till idrottslinjen årskurs 7 genomförs för läsåret 2025–2026. De nuvarande idrottslinjerna fortsätter läsåret 2025–2026 (årskurserna 8 och 9) och 2026–2027 (årskurs 9).
- Man avstår från Urhea-konceptet, men alla enhetsskolor fortsätter verksamheten som idrottsnärskolor: varje närskola erbjuder tillräcklig mängd mångsidiga tillvalskurser i gymnastik och dessutom stöder man

motion i skolorna genom bland annat morgonmotionsklubbar, motionsraster och -temadagar, i vilka man uppmuntrar alla elever att delta

- Varje enhetsskola bygger upp en helhet av tillvalsämnen inom gymnastik för eleverna i årskurserna 7–9 och när eleverna väljer den betonar de läroämnet gymnastik i sina högstadiestudier. Samtidigt ser skolorna till att tillvalsämnena inom gymnastik erbjuds alla intresserade.
- Förutsättningarna för en aktiv livsstil för barn och unga utvecklas i samarbete med övriga aktörer i kommunen i enlighet med målen i Kyrksläotts kommunstrategi och planen för barns och ungas välfärd.